

HÉTFŐI HÍREK

1973 APR 24

127 évi társbérlet után

Önálló otthont kap az ötmillió kincses társ

Százhuszonhét évi társbérlet után — mint azt már jelentettük — végre önálló otthonba költözik a legnagyobb magyar könyvmúzeum. Hamarosan megkezdik az Országos Széchényi Könyvtár csaknem 5 millió művet tartalmazó gyűjteményének átköltöztetését a Nemzeti Múzeumból a Budai Várba. A kulcsátadás ugyan már az ősszel megtörténik, de a honfoglalás csak 2—3 év múlva fejeződik be, amikor teljesen elkészül a budavári palota nyugati, krisztinavárosi épülete.

Nagyok

hagyatéka

A könyvbarát gróf Széchényi Ferenc 1802-ben ajánlotta fel a nemzetnek magánkönyvtára magyar vonatkozású műveit: *mintegy 12 ezer nyomtatott, 2000 kéziratot, valamint sok száz térképet és metszetet.* A kezdeti gyűjtemény 170 évvel ezelőtt Pesten, a Központhi Papnevelde épületében kapott helyet, majd kisebb-nagyobb vándorlások után, 1846-ban, került az akkor felépült Nemzeti Múzeumba, jelenlegi otthonába. Az 1838-as pesti árvíz károkat okozott a könyvritkaságok között is, s a szabadságharc leverése után pedig 28 éven át, 1866-ig zárva tartotta a könyvtárat a Habsburg-reakció. (A második világháború alatt nem esett jelentősebb kár a gyűjteményben.)

Az állomány jelenleg több mint egymillió 600 ezer kötetet könyvet, csaknem 200 ezer folyóiratot és hírlapot, 370 ezer kéziratot, 2 millió kinyomtatványt, ezenkívül több tízezer térképet, zeneművet mondhat magáénak. Régen jobbára ajándékozás révén gyarapodott: Széchényi példáját számosan — közöttük Batsányi, Kisfaludy Károly, Kossuth és Madách is — követték, s a könyvtárra hagyták magángyűjteményüket. Ezenkívül a kötelezpéldányrendszer és -vásárlás révén is növelik a könyvek számát. Megvesznek valamennyi külföldön megjelent magyar nyelvű, vagy magyar vonatkozású könyvet, újságot, s az intézmény már 1804-ben megkapta a kiváltságot: valamennyi hazánkban megjelent nyomtatott műből egy vagy több példányt kell beküldeni.

Páratlan

ritkaságok

A felbecsülhetetlen értékű gyűjtemény legféltettebb darabjai a könyvnyomtatás első fél évszázadából, az 1500 előtti évekből származnak, s több mint 1700 van ezekből. Többek között megtalálható itt a Magyarországon lévő egyetlen Gutenberg-nyomtatvány, a 42 soros Biblia-törredék, Arisztotelész műveinek első magyarországi kiadása, s az első magyarországi ósnyomtatvány — az 1473-ban Budán készült Chronica Hungarorum — egyetlen teljes példánya. Ugyancsak itt található a legrégibb magyar nyelvű nyomtatott szövegek: Sylvester János Grammaticá-ja, és Új-Testamentum-fordítása Heltay Gáspár és Bornemissza Péter művei. A kéziratár ritkaságai: a Halotti Beszéd, XII. századi feljegyzésben, 32 kódex Mátyás király híres budai könyvtárából, ezenkívül

például Petőfi, Arany, Jókai, Ady, József Attila, Andersen, Garibaldi, Tolsztoj és Thomas Mann kézírásai.

A könyvtár zeneműtára Haydn, Beethoven, Liszt kézzel írott műveit, a színház-történelmi részleg Európa legnagyobb — mintegy 350 ezer darabos — színlappgyűjteményét, a hírlaptár pedig az 1721-ben indult első újság, a latin nyelvű Nova Posoniensia induló számát őrzi.

Brigádsegítség

E „kincsekhez” bárki hozzáférhet. (Nagy részét nem eredetiben, hanem mikrofilmen kapja kézhez az olvasó, ily módon védik ugyanis a ritkaságokat.) A könyvtár olva-

sótermei reggel 9-től este 9-ig nyitva vannak, s bárki beiratkozhat ide, aki elmúlt 18 éves. Kölcsönzés nincs, csak helyben lehet olvasni. Évente másfélszáz ezren keresik fel a könyvmúzeumot, s számukra az olvasószolgálat 20 főnyi brigádja keresi elő a kiválasztott műveket. A vendégek zömmel egyetemisták és tudományos kutatók, de gyakran megfordulnak itt fiatalok: könyvélményeik után kutató nyugdíjasok is.

A budavári új otthon sokkal tágasabb lesz a jelenleginél: több mint 100 kilométer hosszú polc fogadja majd be a már meglévő állományt és a következő 30—40 évben várható gyarapodást. Egy teljes szint az olvasóké lesz: itt egyszerre 540-en férnek el.

Czippán György